

5 ukrepov za razbremenitev stroškov dela

Kako do manjše obdavčitve dela brez poglobljanja proračunske luknje? Predstavljamo predlog GZS in ZDSS.

Andreja Lončar

Foto: Depositphotos

Medtem ko je dohodek v višini 250 odstotkov povprečne plače v Sloveniji obdavčen 51-odstotno, se v drugih primerljivih državah giblje okoli 45 odstotkov, so izračunali na ministrstvu za finance, ki ga vodi dr. Dušan Mramor.

Evroskupina je v marcu Slovenijo degradirala iz skupine držav, ki so pretežno skladne z evropskimi proračunskimi pravili, v skupino držav, kjer obstaja tveganje neskladnosti s pravili. Meni namreč, da bo Slovenija letos le stežka dosegla znižanje proračunskega primanjkljaja za 0,6 odstotka BDP (trenutni proračun predvideva znižanje za zgolj 0,1 odstotka BDP).

A kljub opozorilom iz Bruslja je politične volje za zmanjšanje proračunske porabe malo. Tako se ministrstvo za javno upravo s sindikati javnega sektorja pogaja o zvišanju mase plač.

Minister za finance Dušan Mramor pa obenem zavrača znižanje davčnega bremena, češ da ga javnofinančna konsolidacija ne dopušča, in pristaja le na davčno prestrukturiranje. Priznava, da so problem predvsem stroški dela, predvsem pri višjih plačah. Medtem ko je dohodek v višini 250 odstotkov povprečne plače v Sloveniji obdavčen 51-odstotno, se v drugih primerljivih državah giblje okoli 45 odstotkov, so izračunali na ministrstvu.

Gospodarska zbornica Slovenije s takšnim stališčem ni zadovoljna. Zlasti zato, ker ni politične volje za nižjo javno porabo, ki bi omogočila več manevrskega prostora za davčno reformo.

Razbremenitev in viri zanj

Upoštevač podatke ministrstva je GZS skupaj s strokovno skupino za davčno reformo in Zbornico davčnih svetovalcev Slovenije (ZDSS) pripravila predlog ukrepov, kako bi na eni strani razbremenili delo, na drugi pa predlog navaja tudi možne vire financiranja, da

spremembe ne bi negativno vplivale na javnofinančni primanjkljaj.

1. Razvojna kapica: omejitev plačevanja prispevkov za socialno varnost pri dvakratniku davčne osnove za povprečno bruto plačo (torej pri okrog tri tisoč evrih).

Razvojna kapica je nujna, a jo bo politika težko podprla, menita Štefan Pavlinjek iz Rota in Branko Rožič iz Količeva Karton. »Politika ni pripravljena sprejeti kapice niti pri višjih mnogokratnikih. S tem pa izgubljam konkurenčnost in na daljšo stezo tudi proračun,« pravi Rožič. Ob tem pojasni, da je pri Avstrijcih delo podobno obdavčeno kot pri nas, kapica se začne pri približno 50 tisoč evrih bruto - to je za 50 odstotkov višja osnova, kot bi bila pri nas po trenutnem predlogu GZS -, a poberejo iz dela več kot dvakratnik davkov na zaposlenega kot pri nas.

Odvetnica Joži Češnovar, partnerica družbe Jerman & Bajuk, ki je sodelovala pri pripravi predloga, podpira ukrep socialne kapice. »Razvojna kapica med 2- in 2,5-kratnikom povprečne plače ne ukinja potrebne solidarnosti na področju socialnega zavarovanja, temveč to solidarnost povrne na še razumno raven, ki ne vodi v nestimulativno uravnilovko,« meni. Dodaja, da je razvojna kapica dober ukrep tudi, ker bi zajel vse zaposlene, torej tudi tiste v javnem sektorju. »Ocenjujem, da je to dobro in potrebno. V javnem sektorju je vrsta izredno pomembnih delovnih mest in funkcij, ki, zaradi nizkih plač in sistema uravnilovke, niso ustrezno plačana in niso privlačna za najbolj sposobne posameznike.«

Foto: Depositphotos

Učinki ukrepov ob upoštevanju vzajemnih vplivov

Razvojna kapica pri 2-kratniku povprečne bruto plače:

- doseg: **50.800 ljudi**, od tega **60 %** v javnem sektorju
- neto učinek: **- 164 mio EUR**
 - **- 320 mio EUR** neto izpada iz socialnih blagajn
 - **+ 106,7 EUR** več prejete dohodnine in **49,3 mio EUR** več iz naslova davkov na potrošnjo

2. Dodaten dohodninski razred: danes za neto davčno osnovo med 20 in 71 tisoč evrov velja 41-odstotna davčna stopnja, predlog GZS in soavtorjev predvideva za osnovo od 20 do 36 tisoč evrov 34-odstotno, za osnovo od 36 do 71 tisoč evrov pa 41-odstotno dohodnino.

»Kombinatorika okrog drugega in tretjega dohodninskega razreda je po mojem mnenju trenutno maksimalni domet politike, kar zadeva stroške dela. S tem ukrepom moramo nujno razbremeniti visoko strokoven kader,« meni Rožič.

Češnovarjeva meni, da lahko z dodatnim dohodninskim razredom dosežemo primerljive učinke kot z razvojno kapico, problem pa je, da sprememba dohodninske lestvice vpliva na vse dohodke iz prekarne oblike dela. »To bi po moji oceni morale biti manj zaželjene oblike dela. Zato bi bilo pravzaprav bolje, da jih davčno ne stimuliramo,« meni sogovornica, ki je mnenja, da bi morali ukrepi povečevati privlačnost delovnega razmerja v primerjavi z drugimi oblikami dela.

Učinki ukrepov ob upoštevanju vzajemnih vplivov

Spremembe v dohodninski lestvici:

- doseg: **68.000 ljudi** s plačo nad 1,8-kratnikom povprečne plače
- neto učinek: **- 45,2 mio EUR**
 - **- 58,9 mio EUR** manj pobrane dohodnine
 - **+ 13,7 mio EUR** več iz naslova davkov na potrošnjo

3. Umik 50-odstotne davčne stopnje, ki jo danes plačujejo tisti z neto davčno osnovo 71 tisoč evrov ali več.

Tudi ukinitve najvišjega dohodninskega razreda je začasa trenutne koalicije - tako kot razvojno kapico - po mnenju Rožiča nemogoče pričakovati.

Češnovarjeva pa meni, da v primeru uspelih drugih ukrepov, predvsem razvojne kapice, brisanje najvišjega razreda niti ni nujno, saj bi razbremenili tudi plače, ki so sedaj obdavčene s 50-odstotnim dohodninskim razredom. »Je pa dejstvo, da so dohodki v tem dohodninskem razredu, tudi zaradi visokih prispevkov za socialno varnost, povsem nesorazmerno visoko obdavčeni, kar že postavlja pod vprašaj ustavnost tako visoke davčne obremenitve.«

Učinki ukrepov ob upoštevanju vzajemnih vplivov

Umik 50 odstotne davčne stopnje:

- doseg: **4.000 ljudi** s plačo nad 5-kratnikom povprečne plače
- neto učinek: **- 11,5 mio EUR**
 - **- 15 mio EUR** manj pobrane dohodnine
 - **+ 3,5 mio EUR** več od davkov na potrošnjo

4. Dvig splošne olajšave za zavezance do 75 % povprečne plače (to pomeni letno davčno osnovo 10.866 evrov) na minimalno plačo.

Učinki ukrepov ob upoštevanju vzajemnih vplivov

Dvig splošne olajšave za zavezance do 75 % povprečne plače:

- doseg: **500.000 ljudi**
- neto učinek: **- 76,6 mio EUR**
 - **- 100 mio EUR** manj pobrane dohodnine
 - **+ 23,4 mio EUR** več iz naslova davkov na potrošnjo
- dodatno: Povprečni mesečni prihodek bo višji za **17 EUR** mesečno na zavezanca.

5. Ukinitve prispevka za poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Delodajalec mora danes plačati 0,53 % od izplačanega dohodka tistemu, ki opravlja delo za plačilo in za to delo še ni po nobeni drugi podlagi zavarovan za poškodbe pri delu.

Učinki ukrepov ob upoštevanju vzajemnih vplivov

Ukinitve 0,53 odstotnega prispevka:

- neto učinek: **-30,7 mio EUR**
 - **- 48 mio EUR** izpada iz socialnih blagajn
 - **+ 7,9 mio EUR** več prejete dohodnine in **9,4 mio EUR** več iz naslova davkov na potrošnjo

Mramor z novim predlogom pred poletjem

Ministrstvo je končalo prvi krog pogovorov s predstavniki gospodarstva in sindikati. Mramor je za STA povedal, da so sogovorniki - tudi GZS - izpostavili predvsem reformo dohodninske lestvice, zmanjšanje obdavčitve 13. plače in regresa za letni dopust do določene višine, povečanje učinkovite obdavčitve dobička, poenotenje prispevkov za obvezno socialno zavarovanje in povečanje učinkovitosti pobiranja davkov. Glede predloga o uvedbi razvojne kapice pa je Mramor že povedal, da niso dosegli političnega dogovora.

Ministrstvo bo zdaj pripravilo izračune za posamezne možne rešitve.

Kaj meni gospodarstvo?

Predlogi GZS so povzetek dolgoletnih prizadevanj gospodarstvenikov za razbremenitev podjetij, pravijo sogovorniki. »Ukrepi so znani, so pravi in jih podpiram. Premik na tem področju je nujen za konkurenčnost predvsem izvoznikov. Nevzdržno je namreč, da razvojno intenzivna podjetja, ki zaposlujejo veliko strokovnega kadra, namenijo enak znesek državi prek

»Razvojna kapica med 2- in 2,5-kratnikom povprečne plače ne ukinja potrebne solidarnosti na področju socialnega zavarovanja, « meni odvetnica Joži Češnovar.

Foto: Količeva karton

»Kombinatorika okrog drugega in tretjega dohodninskega razreda je po mojem mnenju trenutno maksimalni domet politike, kar zadeva stroške dela,« pravi Branko Rožič iz Količeva Karton.

davkov in dajatev, kot znašajo neto prejemki zaposlenih,« meni Rožič.

Pavlinjek opozarja, da je razbremenitev stroškov dela ključna, da obdržimo najboljše kadre. »V našem podjetju opažamo odliv kadrov v sosednjo Avstrijo, kjer za enak bruto dobijo precej višji neto. Na srečo pa smo Prekmurci taki, da raje obdelujemo svoj vrt, tako da še vedno dobimo dobre kadre. Pred časom smo izračunali, da ima pri bruto plači okrog 2.200 evrov, ki pri nas delavcu prinese 1.400 evrov, avstrijski delodajalec 300 evrov nižji strošek dela kot slovenski, hkrati pa delavec dobi 300 evrov več. Je pa res, da v Avstriji delodajalec ne plačuje stroškov malice in prevoza,« pravi.

Pomisleki pri razbremenitvi 13. plače

Češnovarjeva pa spominja, da med predlaganimi ukrepi ni ukrepa razbremenitve božičnice oziroma 13. plače. »Po moji oceni ta ukrep ni slab, če bi ga lahko uvedli skupaj z drugimi ukrepi. Če pa javnofinančna situacija tega ne zmore, potem bolj podpiram ukrep razvojne kapice, ali pa ukrep dodatnega dohodninskega razreda.«

Kot pravi, je ta ukrep administrativno najbolj zapleten in tudi ni davčno nevtralen. »V dosedanjih predlogih v to smer je bilo zaznati bojazen zakonodajalca, da bi se posledično večji del plače izplačeval prek 13. plače oziroma božičnice. V ta namen so zakonodajni predlogi vsebovali določbe v smeri odvzema davčnih ugodnosti v primeru davčnega optimiranja, pri čemer odvzem ugodnosti ni bil jasno uperjen zgolj v primere davčnih zlorab, temveč tudi v primere zakonitega davčnega optimiranja. Zakonito davčno optimiranje in prilagajanje zakonodajnim spremembam pa je zakonita pravica davčnega zavezanca, kar je v svojih sodbah potrdilo tudi že Vrhovno sodišče RS in tudi Sodišče Evropske unije.«

Kje bomo dobili denar?

Ukrepi, predlagani s strani GZS in ostalih sodelujočih strokovnjakov, bi seveda zaradi manjšega davčnega priliva poglobili proračunski primanjkljaj, in sicer po izračunu GZS in soavtorjev za 328 milijonov evrov. Ob tem so avtorji izračuna upoštevali odprtje novih 3.140 delovnih mest, od tega polovico s povprečno plačo in polovico z nadpovprečno (230 odstotkov povprečne plače, torej okrog 3.500 evrov bruto).

Kje iskati denar za to? »Če ukrep vodi tudi v zniževanje davčnih obremenitev visoko izobraženih kadrov v javnem sektorju (kar ocenjujem za smiselno), potem ni prav nobene logike in tudi ni pravično, da izpadle javne prihodke pokrije izključno gospodarstvo na primer prek zviševanja davka od dohodka pravnih oseb,« pravi Češnovarjeva. Na GZS so izpeljali anketo med gospodarstveniki o tem, kje bi lahko znižali javno porabo. Realnih predlogov je bilo veliko, med drugim:

- reforma šolstva: akcijski program proti finančnim in drugim anomalijam, zmanjšanje števila ali

obsega programov, ki proizvajajo nezaposljive kadre ...,

- optimizacija delovanja upravnih enot in skupnih služb javne uprave, deregulacija predpisov in zmanjšanje potreb po administraciji, vse to na podlagi lani objavljene funkcijske analize javne uprave,
- ukinitve dejavnosti, ki ne sodijo nujno v javni sektor oziroma se lahko izvajajo na trgu,
- reorganizacija lokalne samouprave,
- uvedba organizacijskega kriznega menedžmenta v delih javnega sektorja, ki so preveč zbirokratizirani.

Vsi trije sogovorniki menijo, da je v prvi vrsti treba poskrbeti za racionalizacijo javne porabe. Rožič omenja še potrebo po učinkovitejšem pobiranju davkov, v naslednji fazi pa uvedbo nepremičninskega davka in dvig davka od dohodka pravnih oseb, Pavlinjek pa zdravstveno reformo. Slednjo omenja tudi Češnovarjeva, ki predlaga poenotenje prispevnih stopenj (možnosti za ta ukrep trenutno preverjajo tudi na vladi) in večjo zasebno participacijo pri zdravstvenem zavarovanju.

»Davki v Sloveniji nikoli ne bodo nizki«

»Dobro bi bilo, če bi to davčno reformo razumeli kot investicijo Slovenije v visoko izobražene sposobne posameznike, investicijo v delovno razmerje, investicijo v gospodarstvo in v pravičen, davčno nevtralen in spodbuden davčni sistem,« sogovornica pove za konec.

Rožič pristavlja, da je v Sloveniji pričakovati nizke davke sicer nemogoče. »Smo socialna država, majhna po ustvarjenem BDP in pričakujemo, da za vse poskrbi in financira država. To ne gre ravno z roko v roki z zahtevo po uravnoteženem proračunu in napotuje na ugotovitev, da davki v Sloveniji nikoli ne bodo nizki; vprašanje je samo, kakšen je delež neposrednih in posrednih davkov in kam gredo usmeritve aktualne koalicije.« gg

UČINKI UKREPOV

- Neto izpad v socialni blagajni: - 368 mio EUR
- Neto izpad dohodnine: - 59,35 mio EUR
- Davki na potrošnjo: + 99,3 mio EUR

SKUPNO: 328 mio EUR neto izpada iz konsolidiranega proračuna javnega financiranja

Opomba: Osnova za izračune so tekoča dohodninska lestvica v 2016 in podatki o dohodnini za leto 2013. Upoštevano je odprtje novih 3.140 delovnih mest, od tega polovico s povprečno plačo in polovico z nadpovprečno (230 % PP). Pri izračunih niso upoštevani pozitivni implicitni učinki zaradi manjših potreb po socialnih transferjih in višje kreditne sposobnosti gospodinjstev.

Foto: Barbara Reva

Stefan Pavlinjek, Roto

»Ukrepi, ki jih gospodarstvo izpostavlja že leta, grejo seveda v pravo smer, menim pa, da bo predvsem ukrep razvojne kapice težko dobil podporo trenutne vlade.«

Več o
davčni reformi

